

Nefret diline karşı çıkışta tutarlılık testimiz

MUSTAFA YENEROĞLU

TBMM İNSAN HAKLARI İNCELEME KOMİSYONU BAŞKANI

Batı Avrupa'da yaşayan 20 milyondan fazla Müslüman'a, "Ya bizim gibi olun, ya da buradan defolun!" diyenlerden bizi ayıracak olan kendi medeniyetimizin bize hatırlatacağı kapsayıcılık olacaktır.

Tam 40 yıl boyunca Almanya'da azınlık olarak yaşadım. Bir Müslüman olarak İslam'ın ve Müslümanların potansiyel tehdit olarak görüldüğü, farklılıkların eritilmesi gereken tehlikeli görünümüler olarak algılandığı bir toplumsal dilin ne kadar acıttığı, ne kadar yorucu olduğunu yakından biliyorum. Ötekileştiren bir dil üzerinden kurgulanan kimliklerin, azınlıkların sırtına basarak kimlik bulma çabalarının toplumsal barış açısından ne denli ürkütücü bir tablo oluşturduğunu da...

25 yıl Avrupa'da Müslümanlara yöneltilen kin ve nefretle mücadele ettim. Bu mücadelenin yöneltildiği ana odak noktası "kendisi gibi olmayana öfke kusan zihniyet" idi. Bu mücadele kendi tasavvur-

larına göre daha üstün bir kültürü, daha üstün bir kimliği ve daha üstün bir ahlaki öfkeyle dayatan, "üniform" bir toplum hayalinin aslında kabus olacağını fark edemeyecek kadar tek tipliliği benimsemiş olan kesime yönelikti.

TOPLUMSAL BİRLİKTELİĞİ ZAYIFLATAN ETKEN

Bu mücadelenin bana öğrettiği en büyük hakikat, başkasının yaşam biçimine saygı göstermeyen kişinin kendi yaşam biçimine de saygı gösterilmesini bekleyemeyeceğidir. Öfke, insanları meseleler üzerinde etraflıca düşünmekten alıkoyma, doğru analizden uzaklaştırır, toplumu siyah ve beyaz olarak ayrıştırıp gri tonları bütünüyle göz ardı eder, farklı yaşam tarzlarına saygı duymanın lüzumsuz olduğu hissini verir. Öte yandan aynı öfke, yöneltildiği kesimde "tehdit edildiği" endişesi oluşturur; bu durum benzer bir tepki doğurur; toplumsal birliktelik işte tam da böyle zayıflar. Başkasının, ötekilerin, birilerinin değil; bizzat kendi marifetimizle!

Nefret dilinin yok edici kısır döngüsünü daha iyi anlayabilmek için Avrupa'daki Müslüman vatandaşlarımızın tecrübelerine bakalım: Almanya'da Pegida'nın

Müslüman vatandaşlarımıza yönelik kullandığı düşmanca dili ele alalım. Almanya'da NSU'ya, Solingen kundaklamasına, Mölln faciasına, 2016 yılında 1000'e yakın mülteci yurdunun ateşe verilmesine neden olan bu ipini koparmış nefrettir. Nasıl ki bu nefretin "Batı'nın İslamlaşmasına karşı çıkmak", "Alman toplumunu yabancılardan korumak" gibi kendisini meşrulaştırma çabaları varsa, benzer düşmanlıkların dünyanın diğer ülkelerinde de kendisini haklı çıkartmaya yönelik açıklama şablonları var. Bu şablonların farkında olduğumuz, madalyonun öbür yüzüne baktığımız ve empatiye müracaat ettiğimiz müddetçe Türkiye'de toplumun her kesimini gerçekten kucaklayan bir barış iklimine ulaşacağız. Başkasının değil; bizzat kendi marifetimizle.

KENDİ MEDENİYETİMİZİ HATIRLATACAK KAPSAYICILIK

Yurt dışında Müslümanlara yönelik öfkeye karşı çıktığımız kadar, Türkiye'deki Hristiyan ve Musevi azınlıklara, farklı yaşam tarzlarına olan nefrete karşı çıkmak zorundayız. Bu, kendi kimliğimizi nasıl konumlandırır-sak konumlandırılmıyorsa siyaset üstü,

ideolojiler üstü, mensubiyetler üstü bir gerekliliktir. Batı Avrupa'da yaşayan 20 milyondan fazla Müslüman'a, "Ya bizim gibi olun, ya da buradan defolun!" diyenlerden bizi ayıracak olan kendi medeniyetimizin bize hatırlatacağı bu kapsayıcılık olacaktır.

Toplumsal barışı tesis etmek kolay değil; en büyük zorluk çağın "kendi ilkelerimizi unutturan" baş döndürücü gerginliğine rağmen ilkelere sığınmakta, meselelere her koşulda empatiyle yaklaşmakta ve toplumsal katılımı engelleyen öfke/tehdit dolu uyanların insanlar üzerindeki etkisini irdelemekte yatıyor. Bunun için kendimize yönelteceğimiz soruları çoğaltalım. Kendimize azınlıklarımızı, ama her şeyden önce kendi vatandaşlarımızı ürküten öfke dolu uyanların gerçekte nasıl bir etki oluşturduğunu soralım. Kendimize neden empatinin güvenilir iklimi yerine öfkenin yıkıcı etkisini tercih ettiğimizi soralım. Bizler, bu güzel ülkenin farklılıklarına rağmen eş bileşenleri olarak hepimiz, öfkenin reddedici tepkiselliğine sığındığımız sürece değil; bu sorgulamadan alınımımızın akıyla çıktığımız sürece birbirimize kenetlenecek ve güçleneceğiz.